

Sygn. akt II Ca 612/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 23 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janusz Roszewski
-----------------	----------------------

po rozpoznaniu w dniu 23 grudnia 2013 r. w Kaliszu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w W.

przeciwko P. J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kępnie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny
z siedzibą w Ostrzeszowie

z dnia 20 czerwca 2013 r., sygn. akt VI C 267/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Kępnie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Ostrzeszowie do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięciach o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 612/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Kępnie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Ostrzeszowie oddalił powództwo (...) Sp. z o.o.z siedzibą w W. przeciwko P. J.o zapłatę.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje: Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Należy uznać za trafny zarzut apelującego, że w niniejszej sprawie Sąd I instancji bezpodstawnie przyjął, że dochodzone przez powoda roszczenie w tytule nieuiszczonej opłaty za studia uległo przedawnieniu.

Wbrew stanowisku Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie nie ma zastosowania dwuletni termin przedawnienia wskazany w art. 751 k.c., ponieważ umowa zawarta przez pozwanego z poprzednikiem prawnym powoda regulująca odpłatność za studia nie jest umową, do której z mocy art. 750 k.c. należy stosować przepisy o zleceniu. Wynika to z

faktu, że umowa ta została uregulowana w innych przepisach, co zgodnie z treścią tego przepisu wyklucza zastosowanie do niej przepisów o umowie zlecenia (por. uchwałę SN z dnia 7.05.2009 r., III CZP 20/09, OSNC 2010/1/12, wyrok SN z dnia 12.01.2007 r., IV CSK 267/06).

Jak wynika z przedłożonego w sprawie dokumentu (k.39) w dniu 12 czerwca 2002 r. między pozwanym P. J. a niepubliczną uczelnią - Wyższą Szkołą (...) w K. została zawarta umowa zatytułowana umową „o studiowanie”. Na mocy jej postanowień Uczelnia zobowiązała się m.in. do zorganizowania i przeprowadzenia kształcenia pozwanego na studiach zaocznych, pozwany natomiast zobowiązał się uiszczać na rzecz Uczelni opłatę za naukę (czesne) z góry, do 5 - ego dnia każdego miesiąca, której wysokość miała zostać ustalana odrębnie na każdy rok studiów, według ustalonych w umowie zasad i załączonego do niej harmonogramu opłat. Strony ustaliły, że nieuiszczenie przez pozwanego opłaty za naukę przez okres 1 - ego miesiąca spowoduje skreślenie pozwanego z listy studentów. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie obowiązywać miały przepisy Kodeksu cywilnego.

Przedmiotowa umowa została zawarta w okresie obowiązywania ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1990 r., Nr 65, poz. 385 ze zm.), która w art. 23 ust. 2 pkt 2 w zw. z art 1 ust. 1 cyt ustawy ustanowiła m.in. dla niepublicznych szkół wyższych prawo do pobierania opłat za zajęcia dydaktyczne.

Umowa ta stanowi nowy rodzaj umowy, który wykształcił się w związku z rozwojem niepublicznego szkolnictwa wyższego. Ten rodzaj kontraktu został uregulowany przez Ustawodawcę w ówczesnej ustawie prawo o szkolnictwie wyższym, która określa wymogi, jakie muszą spełniać podmioty świadczące usługi (uczelnie) i pobierające (studenci), ich główne obowiązki i prawa oraz samą treść świadczeń. W regulacji tej zostały określone m.in. strony umowy - uczelnia i student oraz przedmiot świadczeń obu stron - świadczenie kompleksowo wskazanych usług edukacyjnych w zamian za świadczenie pieniężne. Nie ma więc podstaw do twierdzenia, że umowa ta jest nieuregulowana jakimikolwiek przepisami (por. P. Orzeszko Komentarz do art. 160 ustawy - Prawo o szkolnictwie - wyższym, [z dnia 27 lipca 2005 r. - tj. Dz.U. z 2012 r. Nr 572 ze zm.], System Informacji Prawnej Lex). Przedmiotowa umowa jest umową cywilnoprawną i do ewentualnych roszczeń z niej wynikających mają zastosowanie przepisy postępowania cywilnego (wyrok WSA w W. z 14.09.2010 r., I SA/Wa 351/10, LEX nr 750792).

W ocenie Sądu Okręgowego fakt, iż Ustawodawca w ustawie o szkolnictwie wyższym, ani w żadnym innym akcie prawnym, nie uregulował kwestii przedawnienia roszczeń wynikających z umowy o warunkach odpłatności za studia, skutkuje odwołaniem się do ogólnej reguły wyrażonej w treści art. 118 in principio k.c., zgodnie z którą, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć. Należy uznać, że nie znajduje tutaj zastosowania art. 118 infine k.c., zgodnie z którym, termin przedawnienia dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata. Zdaniem Sądu Okręgowego, prowadzenie przez uczelnię (zarówno publiczną, jak i niepubliczną) działalności dydaktycznej, naukowej, badawczej, doświadczalnej, artystycznej, sportowej, rehabilitacyjnej lub diagnostycznej nie stanowi działalności gospodarczej. W chwili obecnej zasadę tę można odczytać wprost z treści przepisu art. 106 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, według którego do wymienionych rodzajów działalności uczelni nie mają zastosowania przepisy tej ustawy, nawet gdy działalność ta jest prowadzona odpłatnie oraz spełnia istotne przesłanki typowe dla działalności gospodarczej, a więc jest wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (A. Szymańska, Komentarz do art. 106 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym [z dnia 27 lipca 2005 r. - tj. Dz.U. z 2012 r. Nr 572 ze zm.]. System Informacji Prawnej Lex).

Przepis ten nie znajduje odpowiednika na gruncie ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym. Nie oznacza to jednak, że charakter przedmiotowej działalności można oceniać odmiennie na gruncie obu ustaw. Wskazać należy, że ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym w art. 23 ust. 2 pkt 1 i 3 dokonała wyraźnego rozróżnienia przedmiotowej działalności od działalności gospodarczej. Nadto można w tym miejscu powołać przepis art. 83 a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, póź. 2572), który - jeszcze przed wejściem w życie powołanej regulacji art. 106 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005 r. - wykluczał stosowanie przepisów o działalności gospodarczej do działalności oświatowej polegającej na prowadzeniu szkoły lub placówki oświatowej, a więc do działalności o zbliżonych charakterze do prowadzenia uczelni wyższej. Przeciwno takiej

konstatacji nie przemawia fakt, że uznaje się, iż uczelnia wyższa posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 1a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, póź. 331 ze zm.). Zgodnie bowiem z tym przepisem, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy - rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, tj. przede wszystkim art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2013 r., póź. 672 ze zm.), zgodnie z którym działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Należy uznać, że uczelnie świadcząc usługi edukacyjne dla studentów, prowadzą działalność w sferze użyteczności publicznej, co wynika z faktu, iż na gruncie art. 70 ust. 4 Konstytucji RP zapewnienie edukacji należy do władz publicznych, a na poziomie szkolnictwa wyższego zadanie to realizują publiczne oraz niepubliczne szkoły wyższe.

Opłatę za usługi edukacyjne (tzw. czesne) nie można uznać także za świadczenie okresowe podlegające trzyletniemu okresowi przedawnienia. Istotną bowiem cechą świadczenia okresowego jest samoistny charakter poszczególnych świadczeń okresowych. Świadczenia te nie składają się przy tym na całość określoną z góry co do jej wielkości, co ma miejsce w niniejszej sprawie. Co do zasady więc płatność czesnego np. w ratach nie czyni z niego automatycznie świadczenia okresowego.

Oznacza to, iż roszczenie uczelni o świadczenia z tytułu umowy o warunkach odpłatności za studia przedawniają się z upływem dziesięcioletniego okresu przedawnienia.

Stosownie do dyspozycji przepisu art. 505¹² § 1 k.p.c., jeżeli sąd II instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. Przy czym zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. sąd II instancji może tak uczynić w razie nierozpoznania istoty sprawy przez sąd I instancji.

W doktrynie i orzecznictwie słusznie zwraca się uwagę na związane z taką sytuacją ryzyko pozbawienia stron jednej instancji merytorycznej (zob. wyrok SN z 13.11.2002 r., I CKN 1149/00, LEX nr 75293). Na podstawie poglądów dominujących w doktrynie i orzecznictwie przyjąć należy, że nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa i zachodzi, gdy sąd I instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego. Przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd I instancji dojdzie w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie przedawnienia roszczenia, prekluzji lub braku legitymacji procesowej strony, której oceny sąd drugiej instancji nie podziela (zob. m.in. wyrok SN z 23.09.1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, póź. 22; wyrok SN z 14.05.2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513).

Mając na uwadze fakt, iż okoliczności sprawy ustalone przez Sąd I instancji były przez pozwanego kwestionowane (pozwany twierdził, że regulował opłaty na bieżąco - oświadczenie k. 8, przy czym - podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia - nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych - protokół rozprawy z dnia 20.06.2013 r. k. 57), a tym samym pomiędzy stronami nie pozostawała sporna jedynie kwalifikacja prawna opisanej wyżej umowy i wynikająca z niej długość okresu przedawnienia roszczeń, Sąd Okręgowy - na podstawie powołanego przepisu - uznał za wskazane uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego (art. 108 § 2 k.p.c.), o czym orzeczono jak w sentencji.

W toku dalszego postępowania Sąd I instancji winien przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu ustalenia okoliczności związanych z kwestią uiszczenia albo nieuiszczenia przez pozwanego przedmiotowych opłat na rzecz Uczelni.